

Avdelning/funktion	Dokumenttyp
Verksamhetsstrateg	Tjänsteutlåtande
Datum - Upprättad	Handläggare, namn och e-post:
2021-01-28	Anna-Lena Johansson, anna-lena.johansson@businessregion.se

Tjänsteutlåtande

1. Business Region Göteborgs äskande av utbetalning av medel för näringslivsfrämjande åtgärder enligt Göteborgs Stads budget 2021.

1.1. FÖRSLAG TILL BESLUT

Styrelsen i Business Region Göteborg föreslås besluta:

1. Förslag till åtgärder för "Business Region Göteborg äskande av utbetalning av medel för näringslivsfrämjande åtgärder" godkänns.
2. Äskande om utbetalning av 8 mkr för genomförande av insatserna översänds till kommunstyrelsen för beslut.

1.2. SAMMANFATTNING

I Göteborgs Stads budget 2021 tilldelas BRG 8 mkr för näringslivsfrämjande åtgärder. BRG kommer att prioritera att använda dessa medel för en hållbar omstart efter pandemins effekter samt ökade krav på omställning till mer cirkulära och hållbara produkter och tjänster. Åtgärderna har sin grund i näringslivet, och i synnerhet handelns och besöksnäringens, behov av stöd för att ta sig an de olika utmaningarna. Medlen är ett tillskott till BRG:s budget och kommer komplettera vår ordinarie verksamhet. Vårt förslag för att stimulera en återstart består av:

- att erbjuda ytterligare affärsrådgivning och kompetenshöjande aktiviteter till företag som drabbats hårt av pandemin så att de kan ta sig igenom krisen och skapa förutsättningar för en fortsatt affärsverksamhet
- att inspirera fler företag att våga satsa på ökad hållbarhet och stötta dem i sin omställning till mer cirkulära och hållbara produkter och tjänster samt tillvarata digitaliseringens möjligheter.
- att inleda en satsning på techbolag/scale-up som inledningsvis kommer att befinna sig i området specifika affärsutvecklingsinsatser, etablera och utveckla nätverket kring sektorn.

Insatserna för en återstart kommer ske i nära samverkan med företag, branschorganisationer och samverkans-partners, berörda förvaltningar och bolag samt regionala aktörer. Mot bakgrund av en stor osäkerhet kring pandemins utveckling och effekter vill vi understryka vikten av att kunna ha flexibilitet i innehåll och omfattning av insatser och kunna anpassa dessa till företagens behov utifrån pandemins effekter.

Ärendet är inte av principiell karaktär men ska tillställas kommunstyrelsen för beslut inför utbetalning av särskilda poster i kommunfullmäktiges budget.

1.3. BEDÖMNING UR EKONOMISK DIMENSION

Covid-19 pandemin har medfört radikalt förändrade förutsättningar för svenskt näringsliv, företagande och sysselsättning. För turism och besöksnäringen globalt och i Sverige beskrivs pandemin och dess konsekvenser som den största krisen hittills då den berör i stort sett hela världen. Som en direkt konsekvens av smittspridningen av covid-19 och de restriktioner som den svenska regeringen infört i syfte att minska denna, har flera branscher både lokalt, nationellt och internationellt, drabbats mycket hårt. En av dessa är besöksnäringen.

En jämförelse med 2019 års siffror visar en minskning av besöksnäringens omsättning i Göteborgsregionen med ca 19 miljarder under 2020. Konkurserna ökade med närmare 20% inom såväl hotell- och restaurangbranschen som besöksnäringen och närmare 30 % av de varslade mellan mars och december förra året var anställda inom besöksnäring och handel. Vart fjärde permitterad (VGR-området) från april 2020 fram till januari 2021 återfinns i dessa näringar. I Sverige är det de tre storstadsområdena som drabbats hårdast av nedgången i besöksnäring och den fysiska handeln. Under året har även antalet gästnätter drygt halverats från 5,06 miljoner 2019 till 2,3 miljoner 2020. Passagera i centrala Göteborg minskade under mars-december förra året med 42 % i jämförelse med 2019.

Ett rimligt antagande är den ökade arbetslösheten i Göteborgs Stad till stor del beror på de uppsägningar som berörda näringar har behövt göra under pandemin.

Samtidigt finns företag i branscher som inte berörts lika kraftigt ekonomiskt av pandemin men har utmaningar att möta till följd av strukturförändringar, ny teknik, digitalisering mm.

De förslag till riktade insatser som föreslås i detta ärende tros kunna utgöra ett stöd i besöksnäringens och handelns återhämtningsprocess som förväntas tillta under 2021. Insatser kommer även riktas till andra branscher för att de ska kunna bidra till en återstart genom ökad konkurrenskraft.

Insatserna ligger väl i linje med Göteborgs Stads näringslivsstrategiska program och flera av utarbetade strategier i program för besöksnäringens utveckling.

1.4. BEDÖMNING UR EKOLOGISK DIMENSION

Göteborgs stads miljö- och klimatprogram 2021-2030 förväntas antas av kommunfullmäktige under våren. Ett övergripande mål är att Göteborgs klimatavtryck är nära noll 2030. För att klara detta

ska staden agera som föregångare, skapa förutsättningar för att leva hållbart och driva på utvecklingen av cirkulär ekonomi.

I skuggan av pandemin och dess effekter står samhällen inför stora utmaningar när det gäller klimatkrisens effekter och effekterna av utarmningen av biologisk mångfald. I de drabbade näringarnas återhämtningsprocess finns en positiv möjlighet att i stödåtgärder både fokusera på och integrera ett systematiskt miljö- och klimatarbete i sina verksamheter, likaså skapa förutsättningar för omställning i mer komplexa system där många aktörer och näringar behöver involveras och agera tillsammans. På så sätt antas bidraget till den ekologiska dimensionen vara positiv.

Den särskilda satsningen på hållbarhet som föreslås i ärendet har som uppgift att stötta företag i sin omställning till mer cirkulära och hållbara produkter och tjänster. Kompetenshöjande insatser med fokus på hållbarhet och cirkulära affärsmodeller finns också med bland de föreslagna insatserna. Genom detta kan både företagets och kundernas klimatavtryck minska och vi agerar som föregångare. Insatserna bidrar också till Agenda 2030, Mål 12, hållbar produktion och konsumtion. Detta är ett identifierat utvecklingsområde för att operationalisera Agenda 2030 i BRG:s verksamhet.

Vidare förväntas Göteborgsregionens avfallsplan 2021-2030 antas av kommunfullmäktige inom kort. Här ska avfall från hushåll minska med 30% per invånare. Gällande plast-, mat- och elavfall är målet att minska det med 50% per invånare till 2030. Det avfallsförebyggande arbete som vi vill påbörja i samverkan med företag och andra aktörer ligger helt i linje med avfallsplanens intentioner.

1.5. BEDÖMNING UR SOCIAL DIMENSION

Många anställda har fått lämna de mest drabbade branscherna och har svårt att hitta ny anställning, vilket bidragit till ökad arbetslöshet. Besöksnäringen och handeln har innan pandemin sysselsatt många unga, personer med relativt låg utbildningsnivå samt med utländsk bakgrund. Inom exempelvis besöksnäringen uppgick 2018 andelen personer mellan 16-24 år samt andelen personer med utländsk bakgrund till drygt 40 %, vilket kan jämföras med 19 % av de anställda på hela arbetsmarknaden.

En återstart av de drabbade branscherna skulle innebära att många som i dagsläget har svårt att komma in på arbetsmarknaden skulle kunna få en möjlighet till anställning. Det skulle även innebära att det återigen blir möjligt för barn och unga att få praktik och för fler att få möjlighet till efterlängtnade feriejobb.

Kompetensutvecklings- och omställningsinsatser kommer bidra till positiva effekter på sysselsättningen.

Handeln, besöksnäringen och kulturen utgör också mötesplatser för människor att komma samman och umgås. En återstart skulle bidra till ökad trevnad och positiva hälsoeffekter.

Ökad sysselsättning och bättre förutsättningar för unga ligger väl i linje med målsättningar i programmet för Jämlik Stad och det Näringslivsstrategiska programmet

2. Ärendet

2.1 UPPDRAG

Business Region Göteborg har i Göteborgs Stads budget 2021 fått i uppdrag att:

- samordna och genomföra insatser på kort och medellång sikt för att skapa en hållbar omstart efter pandemins effekter. Fokus ska läggas på ökad sysselsättning och rusta företagen för stärkt konkurrenskraft i en snabbvärdig omvärld. En särskild inriktning ska vara på små- och medelstora företag
- förstärka företagets förmåga till förnyelse och omställning genom affärsutveckling, marknadsutveckling och förändrade affärsmodeller, där digitalisering, hållbarhet och cirkularitet är i fokus
- stötta hur företag inom företrädesvis handel och besöksnäring kan ställa om till nya förutsättningar, köpmönster och behov efter pandemin med bibehållen eller stärkt konkurrenskraft.

BRG har tilldelats 8 mkr för näringslivsfrämjande åtgärder i Göteborgs Stads budget. Nedan följer BRG:s förslag på vad och hur vi avser att använda medlen för att förstärka och komplettera vårt grunduppdrag.

I nedanstående förslag inkluderas också det uppdrag BRG:s styrelse gav VD Patrik Andersson den 26 oktober 2020 om att kartlägga vad som behöver göras för att stimulera företag inom mötesindustrin och besöksnäringen.

De extra medlen från KF utgör ett kraftfullt tillskott utöver BRG:s ordinarie verksamhet och skapar goda förutsättningar att stötta små- och medelstora företag, framförallt i de drabbade näringarna. Mot bakgrund av en stor osäkerhet kring pandemins utveckling och effekter vill vi understryka vikten av att kunna ha flexibilitet i innehåll och omfattning av insatser och kunna anpassa dessa till företagets behov utifrån pandemins effekter. Nedanstående förslag utgår ifrån den bedömning vi gör i dagsläget utifrån dialog med företagen, företag- och branschorganisationer samt samverkanspartners.

Ärendet är inte av principiell karaktär men skall tillställas kommunstyrelsen för beslut inför utbetalning av särskilda poster i kommunfullmäktiges budget.

2.1 MÅLGRUPP

Pandemins effekter varierar stort bland företag och branscher. Utifrån ovanstående uppdrag och rådande läge kommer vi huvudsakligen att rikta våra insatser till de små- och medelstora företagen inom handel och besöksnäring, där även företag inom mötes- och eventindustrin inkluderas.

Vi kommer även adressera våra insatser till företag i andra branscher som vi ser har tillväxtpotential och vilja att ställa om sina affärsmodeller till ökad hållbarhet och nyttja digitaliseringens möjligheter. Exempelvis kommer en särskild satsning göras på företag inom tech-sektorn.

2.2 FÖRETAGENS BEHOV

I branscher som drabbats hårt av pandemin ser vi att behoven varierar. Det gemensamma är att alla vill få tillbaka kunder och intäkter som skapar förutsättningar för fortsatt överlevnad. En del inser att de behöver ställa om sina affärsmodeller och satsa på ökad hållbarhet för att vara konkurrenskraftiga medan andra behöver mer kunskap för att se dessa affärsmöjligheter.

Pandemin påverkar inte bara affärerna utan också möjligheterna hos företagsledarna att nyttja de insatser vi erbjuder. I våra samtal möter vi allt från företagare som har låg energinivå och tappat sugen, till företagare som har energi och ser nya affärsmöjligheter. I vår roll gäller det att vara lyhörda, bidra med vår kunskap och våra kontakter. Vi måste visa på stor flexibilitet och empati för att möta företagets behov som uppstår längs vägen i pandemins fotspår.

För företag i branscher som inte är så hårt drabbade ser vi ett behov av att stimulera tillväxt med ökat hållbarhetsfokus och tillvarata digitaliseringens möjligheter.

2.3 FÖRSLAG TILL INSATSER

En indikativ fördelning av medlen användningsområden, vilka kan komma att justeras utifrån företagets behov.

Insats	Syfte	Kostnad
Affärsutveckling med inriktning på överlevnad, omstart, hållbarhet och digitalisering	Att öka företagets möjligheter att ta sig igenom pandemins effekter samt stimulera fler företag att ställa om till mer hållbar verksamhet. Ökad sysselsättning och omsättning. Ökad attraktionskraft för destinationen Göteborg	3 000 000
Stärka företagen inom tech-sektorn	Att stimulera tillväxt i såväl företag som bransch genom nätverk, affärsutvecklingsinsatser och kommunikation kring branschens utveckling.	600 000
Kompetensutveckling-/omställning	Att skapa förutsättningar för medarbetare att möta framtidens utmaningar inom ffa digitalisering och hållbarhet. Minskad arbetslöshet.	400 000
Marknadsföring	Att nå målgruppen med våra insatser	800 000
Personella resurser (FTE 335 %, 10 mån) - Rådgivning - Hållbarhet - Kommunikation - Koordinering	Nya resurser som krävs för att kunna genomföra insatser utöver ordinarie verksamhet	2 350 000
Ej definierade insatser	Osäkerheten kring pandemins utveckling kräver stor flexibilitet för att möta företagets behov	850 000
Totalt		8 000 000

Affärsutveckling

De affärsutvecklande insatserna kommer huvudsakligen bestå av 5 tim. kostnadsfri rådgivning till 400 enskilda företag där en enklare analys kommer göras för att definiera företagets behov av rådgivning. I de dialoger vi hittills haft med målgruppen uttrycks särskilt behov av:

- stöttning i hur man utvecklar sin affärsverksamhet
- skapar nya affärsmodeller med hållbarhetsfokus
- tillvaratar digitaliseringens möjligheter
- förstärker marknadskommunikationen
- förstärker sin kompetens kring affärsekonomi samt
- leder sig själv och andra.

Vi kommer också anordna kompetenshöjande webinarer, expertpaneler samt ge möjlighet att delta i olika nätverk. För att stimulera innovationskraften i företagen kommer BRG:s nya projekt Kompetens+ att kopplas in.

Vi tillför nya erbjudanden för att stimulera fler företag att våga satsa på ökad hållbarhet och stötta företagen i sin omställning till mer cirkulära och hållbara produkter och tjänster. En viktig uppgift blir att visa på ekonomiska incitament att ställa om till en mer hållbar affärsverksamhet. Syftet är också att öka citykärnans attraktivitet och stärka varumärket om den hållbara destinationen och platsen att investera och etablera sig i.

Insatsen kommer framförallt att innebära lotsning, rådgivning, dialog, nätverkande och projektutveckling och kommer ske i nära samverkan med de affärsutvecklande insatserna ovan. Vi vill skapa bryggor mellan företagen och deras kunder för att utveckla nya cirkulära produkter och tjänster som efterfrågas. Affärskritiskt hållbarhetsarbete, cirkulära affärsmodeller och minskat avfall i den egna verksamheten och hos kund kommer vara i fokus. Även möjligheterna ökar för företag att utveckla rättvis handel och bidra till en jämlik stad. Behoven hos företagen och kunderna kommer styra vad som faktiskt utvecklas.

Vi kommer också anordna kompetenshöjande webinarer, expertpaneler samt ge möjlighet att delta i olika nätverk. För att stimulera innovationskraften i företagen kommer BRG:s nya projekt Kompetens+ och satsningen Gothenburg Green City Zone att kopplas in.

Företag inom tech-sektorn med tillväxtpotential

För en återstart av näringslivet ser vi en viktig uppgift i att stötta entreprenörer och företag som går från att vara startup-företag till scale-upföretag inom den växande techbranschen. Rapporter vittnar om att start-ups med höga värderingar har sålts eller valt att lägga sin huvudsakliga expansion utanför Sverige. Några av de avgörande faktorerna för techföretagens utveckling är att finnas i dynamiska miljöer med stort teknisk kunnande och med förmåga till nytänkande samt att det finns tillgång till kapital och rätt kompetens. Vi kommer därför att inleda en satsning på techbolag/scale-up som inledningsvis kommer att befinna sig i området specifika affärsutvecklingsinsatser, etablera och utveckla nätverket kring sektorn, sannolikt tillsammans med andra företag, samt att kommunicera vad som händer inom tech/scale-upscenen inklusive enskilda företagshändelser. Under 2021 kommer vi vara i ett uppbyggnadsskede för att därefter kunna permanenta arbetet såsom en del av BRG:s ordinarie operation kopplat mot tech/scale-up.

Kompetensutveckling-/omställning

I kölvattnet av omställning till en mer hållbar affärsverksamhet och den snabba teknikutvecklingen kommer företagen ha behov av ny kompetens. Vi avsätter därför medel för att möjliggöra för de drabbade företagen att kompetensutveckla sina medarbetare så att de ges förutsättningar att bidra i företagets omstart till följd av pandemin. Utbildningsinsatserna kommer att genomföras av våra samverkanspartners, se nedan.

Marknadsföring

För att få nå så många företag som möjligt med våra insatser behövs omfattande och särskilda kommunikationsinsatser. En samordning kommer göras med nedanstående samverkanspartners för att tydliggöra helheten och vem som erbjuder vad.

Ospecificerade insatser

Mot bakgrund av den stora osäkerhet som råder kring pandemins utveckling och därmed dess effekter kan inte alla insatser förutses och planeras för. Därför behövs en pott med medel som kan användas för att möta företagets behov som uppstår under året.

En del av denna pott kan komma att användas för en uppstart av en gemensam e-handelsplattform för butikerna i Göteborgs city. En sådan plattform skulle underlätta för kunderna att köpa varor från de olika butikerna i city. I dagsläget är butikerna anslutna till olika plattformar, vilket försvårar marknadsföring och för kunderna att få en bild av utbudet. Dialog pågår med Göteborg & Co och andra aktörer kring bland annat upplägg och ansvarsfördelning.

Personella resurser

De föreslagna insatserna är utöver BRG:s ordinarie verksamhet och kommer därför att behöva extra personella resurser för dialog med företag, branschorganisationer, företagareföreningar och samverkanspartners men även för planering, genomförande, kommunikation, uppföljning och vidareutveckling. En del av resurserna kommer särskilt att fokusera på affärsutveckling inom cirkularitet och hållbara affärsmodeller.

2.4 SAMVERKAN MED ANDRA AKTÖRER

En hållbar omstart kräver ett nära samarbete med företag, branschorganisationer, arbetsmarknadens parter, och andra samverkanspartners. Samarbetet kommer främst utgå ifrån befintliga konstellationer och samverkansformer.

Tillsammans med Göteborgs& Co och Citysamverkan kommer vi regelbundet stämma av behov och prioritering av insatser. Vi kommer också samverka med Handelshögskolan vid Göteborgs Universitet som under perioden 20 11 01-23 02 28 driver projektet "Omstart: Innovation i krisande små och medelstora företag i besöksnäringen".

Gällande kompetensutvecklingsinsatser och rekryteringsbehov av nya medarbetare ser vi Arbetsmarknad och vuxenutbildning och GR som naturliga genomförare. I hållbarhetsarbetet kommer Konsument- och medborgarservice vara en viktig samverkanspartner, likaså Fair Trade City, Sharing City, Citysamverkan, Göteborg Cityshopping med flera

För att inte tappa tempo, har redan dialog och planering påbörjats tillsammans med ovanstående aktörer.

2.5 FÖRVÄNTADE RESULTAT OCH EFFEKTER

Den övergripande målsättningen är att matcha rätt insatser utifrån företagets behov. För att få en uppfattning om dessa ger önskat resultat kommer vi att löpande följa upp antalet deltagare samt vid längre engagemang i företagen också fråga vilken nytta insatserna har gett. Det ger oss möjligheter att löpande anpassa åtgärderna.

Att skapa konkreta resultat avseende ökad cirkularitet och digitalt kompatibla affärsmodeller ställer stora krav på företagets incitament och förmåga att ställa om. Konkreta resultat kan ta lite tid att kunna redovisa. Våra insatser och uppföljning kommer fokusera på de två första stegen nedan:

1. Kunskap om affärsutveckling med cirkulär ekonomi och digitalisering/automatisering
2. Förmåga att analysera sin verksamhet och driva utvecklingen mot cirkulär ekonomi och digitalisering/automatisering av relevanta delar av verksamheten
3. Genomföra omställningen till lönsamma cirkulära och digitalt kompatibla affärsmodeller

Under innevarande år är vår målsättning att så många företag som möjligt skaffar sig kunskap och förmåga att ta några steg mot en hållbarare riktning i sin affärsverksamhet.

Beroende av hur pandemin utvecklas och vilka behov företag har inom olika branscher är vår målsättning att våra insatser ska leda till ökad överlevnadsgrad, färre konkurser ökad omsättning och sysselsättning. Dessa parametrar kan under året följas upp genom dialog med företag och branschorganisationer för att få en någorlunda bild av utvecklingen. Officiell statistik och analyser kan presenteras först under nästa år genom bland annat Cityindex.

Inom ramen för vår samverkan med Handelshögskolan kommer våra insatser till företag inom handel, besöksnäringen, mötes- och eventindustrin att inkluderas i den följeforskning som de kommer bedriva.

Avseende vår kommunikation kommer vi mäta hur kampanjer har gått och var man i viss mån som besökare tar vägen på webbplatsen och vilken information besökaren efterfrågar. Vi kommer också mäta engagemang.